

merkingen aan zijn toe te voegen. B.v. dat, wanneer het „O hoofd, bedekt met wonden" wordt opgenomen, het toch niet noodzakelijk geacht kan worden ook nog Scharps „Zie de mensch" er bij te nemen.

Maar ik breng liever nog even ter sprake, dat er in het rapport gezangen ontbreken, die ik gehoopt had er in te zullen vinden.

We hebben „een lied op den Sabbatdag". Het is Psalm 92. Maar wordt het niet eens tijd, dat we een Nieuwtestamenteisch Zondagslied krijgen? Hebben we niet een lied nodig, waarin van den Zondag als den dag der opstanding van Christus gesproken wordt? Daarom had ik gaarne in het rapport het Zondagslied van Ton Kate gevonden, in elk geval het eerste couplet daarvan:

Wees gegroet, gij eersteling der dagen,
Morgen der verrijzenis!
Bij wiens licht de macht der hel verslagen
En de dood vernietigd is.
Heere Jezus, Trooster aller smarten,
Zon der wereld, schijn in onze harten!
Deel ons zelf den voorsmaak mee
Van der zaal'gen sabbatsvrede.

Ik mis ook liederen voor den Oudejaars- en den Nieuwjaarsdag. Het „Uren, dagen, maanden, jaren" is anders ook in onze kringen algemeen bekend en bij den dienst op Oudejaarsavond zal de melodie van dit gezang allicht door den organist worden gespeeld. Kan het, zooals het in den bundel van 1920 staat, niet gerust worden opgenomen? En had het lied van Paul Gerhard „Beveel gerust uw wegen", dat helaas! in het rapport wordt gemist, er niet als lied voor den Nieuwjaarsdag in geplaatst kunnen zijn?

Deputaten zeggen, dat zij voor de bediening der sacramenten, de bevestiging der ambtsdragers en de huwelijksbevestiging geen liederen hebben kunnen vinden, die in dogmatisch en in poëtisch opzicht geschikt zijn voor kerkliederen. Nu acht ik het ook niet zoo nodig, dat er gezangen voor deze gelegenheden komen. Maar ik kan ook niet inzien, waarom Malans „Gezang voor de ons Uw tafel spreidt" (zooals het in den bundel van 1920 voorkomt) en het „U zegne God" van Beets voor de avondmaals-viering en de huwelijks-bevestiging niet geaccepteerd kunnen worden.

Gaarne had ik in het rapport ook een Zendingslied gezien. Ik zou hiervoor willen nemen het tweede couplet van Gezang 245: „O machtig Evangeliewoorden!" Misschien gevoelt men bij dit lied van Scharp eenig bezwaar tegen de laatste twee regels: „Zoo word' eens aller hart Uw woning, En heel deez' aard Uw heilighdom!" Ze schijnen toch uit te gaan van de gedachte, dat door de prediking van het Evangelie eens alle harten voor Christus worden gewonnen en heel deze aarde Zijn heilighdom wordt. En nu profeteert de Schrift wel, dat eenmaal de gansche aarde het heilighdom van God en Zijn Christus zal zijn, maar dat zal ze eerst worden als Christus is wedergekomen ten gerichte. Gods Woord leert allerminst, dat langzamerhand door de prediking der Evangeliewoorden de gansche menscheid Christus' woning zal worden. Maar men zou de beide laatste regels kunnen wijzigen, zoodat de tweede helft van het lied b.v. luidde:

Bekroon Uw werk, o groote Koning,
Uw zachte scepter heerscht' alom;
Bouw onder alle volk Uw woning!
Eens wordt heel d'aard Uw heilighdom!

Zoo zou ik den bundel, dien deputaten aan de kerken aanbieden, niet zooals hij gegeven wordt willen aanvaard zien.

En ik heb gemeend dit te moeten uitspreken. Want ik deel niet de meening van hen, die zeggen: laat ons de nu voorgestelde gezangen, al bevredigen ze ons niet, maar accepteren; later kunnen we nog wel eens verbeteringen aanbrengen, sommige door andere vervangen en het aantal uitbreiden.

Als wij nieuwe gezangen voor den eeredienst aanvaarden moet bij ons de overtuiging bestaan, dat in de behoefte voorzien is en dat we er ook zoo goed als ons dat mogelijk is in voorzien hebben.

Het in gebruik nemen van een bundel met de gedachte, dat hij binnen afzienbare tijd toch weer aan een revisie zal moeten onderworpen worden of een uitbreiding ondergaan, zou ik funest vinden.

Daarom heb ik, al koester ik geen geringe waardeering voor het werk der deputaten, de critiek, die ik op de door hen voorgestelde vermeerdering van onze „Eenige Gezangen" heb, niet willen terughouden.

Ten slotte nog dit.

Gelijk in het eerste dezer artikelen reeds gezegd werd, gevoel ik er niets voor, dat onze kerken zich van de historie losmaken en een geïsoleerde positie in het geheel der Christelijke Kerk innemen, als zulks niet noodig is. Ook bij het gezang in den eeredienst kome voorzoover dat mogelijk is onze eenheid met de kerk van het verleden en die van het heden tot uitdrukking. Daarom zou ik vooral gaarne eenige klassieke kerkliederen willen in onzen eeredienst.

Maar wanneer deze eenheid met het geheel der

kerk slechts gekocht kan worden tot den prijs van een scheuring in onze eigen kerken, dan is die prijs mij te zwaar. Voor de uitbreiding van onze gezangen, ook voor de klassieke liederen, heb ik een scheuring niet over. Zelfs niet al zouden slechts enkele gemeenten of enkele gedeelten van gemeenten de gemeenschap met onze kerken verbreken.

Doch dan geloof ik ook, dat we weten moeten waar we aan toe zijn. Dan moeten we ook weten of er kans bestaat, dat er inderdaad om de uitbreiding van den bundel „Eenige Gezangen", dien we reeds hebben, een scheuring ontstaan zou. Dan moeten we weten of en in hoeverre de vrees voor een scheuring gegrond is.

Dat op de classicale vergaderingen en straks op de particuliere synodes de uitbreiding der gezangen behandeld wordt is kerkrechtelijk zeker in orde. Maar ik kan niet gevoelen, dat we er in deze zaak veel aan hebben. Op een classicale vergadering kan iemand, die zelf niet tegen de uitbreiding is en die ook wat de door hem vertegenwoordigde kerk betreft er geen bezwaar tegen heeft, er toch wel om verschillende motieven tegen stemmen. B.v. omdat hij vrees voor een scheuring. Of omdat hij op de vergadering verneemt, dat de gezangen in deze of die gemeente der classis op tegenstand stuiten.

Ik geloof, dat we verder zouden komen, als we wisten hoe de kerkeraden er over dachten. En wanneer dan de vraag zuiver gesteld werd. De bedoeling is toch geenszins om eenigen dwang aan de kerken op te leggen en de vrijheid der kerken aan te tasten. De bedoeling is: dat het mogelijk worde, dat die kerken, waar men dit wil, de nieuwe gezangen in den eeredienst gebruiken. De vraag is dus niet: zal de kerkeraad van X. de voorgestelde gezangen bij den eeredienst invoeren? Maar: heeft de kerkeraad van X. er bezwaar tegen, onoverkomelijk bezwaar, dat zulke kerkeraden, die ze willen gebruiken, vrijheid daartoe krijgen?

Als we op die vraag eens het antwoord der kerkeraden wisten, zou de synode met meer zekerheid een beslissing kunnen nemen.

J. THUIS.

Niet met een dooden Christus gediend.

De tijd van het Paascheest richtte onze gedachten op de brochure van Mevrouw Bosboom-Toussaint, getiteld „De terugkeer van Golgotha" ¹⁾, waarin zulk een krachtig getuigenis wordt gegeven aangaande de waarachtigheid en heerlijkheid van Christus' opstanding.

In haar roman „Engelschen in Rome" roemt zij het feest der glorieuze verrijzenis van Christus als het „grootsche, heilige, zielverheffende jubelfeest, dat in de rij der Christelijke feestdagen daar staat als een glansrijke zon onder de sterren, als het fundament onder den tempel, als het voetstuk van de groote zuil, als het middelpunt van den kostbaren cirkel; dat feest, dat ze allen aan elkander verbindt, waarmede zij allen vallen of staan! Zonder het verlaten graf van den eersten Paaschmorgen is de kerstzang der Engelen een ongeijmdheid; zonder het verlaten graf op den eersten Paaschmorgen is de hemelvaart een nuttelooze verlichting, en de heilige vlammen van het Pinksterfeest worden dan doellooze dwaallichten. Zonder opstanding geen Christus, zonder Paschen geen Christendom."

Deze treffelijke woorden wekken goede verwachting ten opzichte van het getuigenis, dat Mevrouw Bosboom in haar geschrift „De terugkeer van Golgotha" bij het opkomen van het modernisme gegeven heeft.

Een beroemd auteur heeft gezegd, dat vooral van zijn kleinere geschriften een zeer groote invloed uitgegaan is. Ook in de natuur is het kleine dikwijls het pittigst. Zoo heeft menig literator het merg, de pit van zijn gedachten, in kleine geschriften samengevat.

In het oeuvre van Mevrouw Bosboom-Toussaint is hetzelfde verschijnsel op te merken.

Zooals men tegenwoordig in tijdschriften publiceert, deed men dat vroeger in almanakken. De redactie van de „Magdalena"-almanak, een uitgave ten voordeele van het asyl Steenbeek te Zetten, verzocht Mevrouw Bosboom-Toussaint een bijchrift te geven bij de bekende plaat van Eugène Delacroix „De terugkeer van Golgotha" ²⁾. Hiervan nu is ten volle waar, wat wij hierboven zeiden. Als een

¹⁾ „De terugkeer van Golgotha". Een overdrukje, voorafgegaan van een woord aan den heer Busken Huet, Waalsch Predikant te Haarlem, door A. L. G. Bosboom-Toussaint. Uitgegeven ten voordeele van het Asyl Steenbeek. Amsterdam, W. H. Kirberger, 1862.

²⁾ Herhaaldelijk leverde zij bijchriften bij een schilderij of een gravure in een almanak of een jaarboekje. Zoo gaf zij een geleidelijk een reproductie van Ary Scheffers' „De Wijzen uit het Oosten", 1845. In 1853 „De Voltairiaan", bij een schilderij van David Bles, in den almanak voor het schoone en goede. „Ballingschap", bij een gravure in „De Christelijke Huisverdiend", 1874. „De wijde wereld in", bij een titelplaat van het Evangelisch Jaarboekje „Magdalena", 1877.

vlammeend protest tegen de negatieve theologie der moderne richting, heeft het heel wat stof opgejaagd.

Busken Huet was in 1857 begonnen met de uitgave van zijn „Brieven over den Bijbel", die bij de geloovigen groote ontsietenis teweeg brachten. Mevrouw Bosboom-Toussaint achtte nu den tijd gekomen, dat zich uit het midden der Christelijke gemeente een stem zou verheffen tegen deze bedroevende en ergerlijke nieuwigheden.

Kloek en fier sprak zij het uit, dat zij niet van negatie kon leven, en niet met een dooden Christus gediend was voor haar levend geloof. Zij had behoefte aan dien Christus, die de Levensvorst is en wien de dood niet houden kon; aan dien Christus, die de waarheid sprak toen Hij van zich zelve profeteerde, dat Hij den tempel van Zijn lichaam, door Zijn vijanden afgebroken, na drie dagen weer zou oprichten. En al zouden Theologen, die hun eigen theologie met Kerk en al ondergraven, het ook met elkander eens zijn geworden, dat de Christus niet kan zijn opgestaan, en al zouden zij deze hun overeenkomst tot ons brengen, gesteund door allerlei bewijzen uit exacte en niet-exacte wetenschappen, toch zou de geloovige gemeente antwoorden:

„Gij hebt gelijk, het is een fysieke onmogelijkheid, dat een werkelijk dood mensch weder levend kan worden; maar gedenkt, dat er geschreven staat: Geen ding zal bij God onmogelijk zijn, en veroorlooft ons te vertrouwen op het Woord Gods, en te dwalen niet met den Apostel Paulus, die zeker niets heeft geweten van stoombeweging, kracht en toegepaste chemie, maar die een scherp oog heeft gehad voor het menschelijk hart en zondarshoeften, en wien men een verhelderden blik, waar het onzienlijke dingen geldt, toch wel niet zal ontzeggen. Deze nu roept ons toe met zijn woord aan de Corinthiërs: „Indien Christus niet opgewekt is, zoo is onze prediking ijdel, en ijdel is ook uw geloof".

Mevrouw Bosboom-Toussaint sprak dit uit, in het bewustzijn, dat velen met haar zouden instemmen, die evenals zij geschokt en bedroefd waren over de drieste openbaring van het ongeloof. Zij hoopte, dat ook dezen ieder voor zich in haar eigen kring en naar de gaven haar geschonken, in dit getuigenis haar zouden navolgen — „opdat wij alle te zamen vasthoudende aan den levenden Christus, het geloof in Hem doen kennen aan de wereld, als een lichtverspreidende, levenwekkende kracht, die bekwaam maakt tot alle goede werken. Maar daartoe is vooral nodig, vaak den Kruisberg op te gaan en het oog gericht te houden op het Kruis des Verlossers; want vandaar straalt ons toe alle liefde en licht, van daaraf komt ons toe alle troost en kracht, alle blijdschap en hoop!"

Op aangrijpende wijze schetst zij, hoe zeer verschillend het oog naar Jezus, den gekruisigde, gericht wordt.

„De man, op Golgotha aan het kruishout gestorven tusschen twee moordenaars, heeft dit wondervol vermogen, dat men naar Hem zien moet, waar men eenmaal Zijn kennis heeft gemaakt, en zij die Hem haten en vervolgen, wien Hij eene ergernis is, en die Hem wel gaarne van dat kruishout zouden willen afnemen om Hem voor goed te begraven, om dan in den sabbath hunner ruste te kunnen ingaan, zijn voorwaar niet de laatsten om van Hem te spreken en naar Hem te zien. Hun haat, waakzaam en werkzaam als voormaals die der Joodsche Schriftgeleerden, is oorzaak, dat er menig merkwaardig opschrift boven Zijn Kruis wordt geplaatst tegen hun bedoeling en Hem tot getuigenis.

Zulke haat en vervolging heeft menigmaal slimmerzieke discipelen wakker geschud en doen opstaan, zich aangordende tot den strijd voor Zijne zaak...

Het is niet anders, de wijze hoe men Hem ziet, maakt de grootst mogelijke innerlijke scheiding tusschen menschen en menschen, terwijl zij innerlijk vereenigd, dezulken, die naar het uiterlijke, hetzij door stand, door karakter of door kennis, de meest sprekende contrasten schijnen te vormen.

In Zijne gemeenschap wordt het liefkoosde denkbeeld der socialistischen verwezenlijking zonder de gevaren er van, want de verbroedering, die er ontstaat, de gelijkheid, die er wordt genoten, gaat uit van beginselen, die de orde der maatschappij niet verstoren, maar steunen.

Zijne kennis heeft armen en eenvoudigen van geest met een rijkdom van wijsheid vervuld, die hen in alle waarheid leidde. Zij heeft groote geleerden en diepzinnige denkers bevredigd, waar ze in allen ootmoed aan de bron der kennis hunnen dorst naar wetenschap kwamen lesschen, terwijl dezulken onder hunne broeders, die te fier of te bevooroordeeld waren om den schat hunner eigene wijsheid weg te werpen en in eenvoud toe te gaan om van dit zuivere water te drinken om niet, nergens elders duurzame verzadiging hebben gevonden. Vaak zijn zij dan geëindigd, met behulp van hun vindingrijk vernuft, door kunstige combinaties, zwijmeldranken samen te stellen, die het levend water, dat zij verachtten, zouden nutteloos maken, zooals ze voorgaven, maar helaas... die bleken voor hen zelve niet drinkbaar, en vergiftig voor anderen!

en we nu
r gehaald:
it gaaf is
re vraag:
ad geko-
st om den
se uit de
doch om
is over-
verkoerde

inspiratie,
art anders
vragen.

lijkt ons
wij willen
elen tegen
le Schrift,
aar willen
ar in den
dat hier
gegeven is,
Om dan
n" grooten
„inhoud"

lijken bijbel-
mand meene,
gesloten zijn,
zoals b.v. Dr
em 1911, be-
tekstcritiek;
nawens, reeds
ferne kritiek,
9 wordt als
„30 zilver-
e tekst) doch
klaard wordt,
afschrijvers
cortingen der
bijgevoegd".
ijk blijkt, dat
en en bij de
Handel. 7: 16

gesloten zijn,
Prof. Dr H.
dan ook, is
schenen zijn".
Toussaint van
Geref. belij-
t. Ook wijlen
t, bij 't over-
andere lezing
estigste en de
1900, blz. 36,
erikt worden.
a, O- en N-
sor Noordzij
ik geen regel
in stap verder
Dr A. Kuyper
dacturen nog
et in hoorden,
elopaedie der
om niet meer
rkte geschrift
d. nieuwere
zijn in den
iek moet dus
ekken en weg
nder de gere-
nyens vol met
ze Schriftuur
hield het vol-
outrent Gods

s in diezelfde
kocht is, nog

aangehaalde
welke Salomo
; en evenzo
olgens gezegd
ot vat, inhield
de kanteek-
ing van deze
ng en stuiten
e anderfeelen

evenwel niet
t feit, dat de
cloten gegaan
van de hand-
an vergissing
el wat anders
dig de juiste,
zoo blijkt b.v.
in paarden de
(4).

at David niet
1 Kon. 2: 11),
alom verhaald
d tegen David
rd te Hebron
1 Kron. 3: 2)
ch van 4 jaar
verliepen tus-
33, en zijn
Jozefus willen.

re voorbeelden
ing, en naar
n ineen. De
rden bekende
a?

K. S.

enkele der
n, een op-
eerdere op-